

Едгар Алан По
[Анонимни аутор]

Билови криптограми

Превео
МИЛАН МИЛЕТИЋ

Букефал БОН | 2021

БИЛОВИ КРИПТОГРАМИ с аутентичним исказима у вези с БЛАГОМ, ЗАКОПАНИМ 1819. и 1821. године наомак Бафордсу, у округу Бедфорд, у Вирџинији, које никад није било откопано.

Сходно уредби Конгреса из године 1885, у Конгресну библиотеку у Вашингтону увео их Џ. Б. Ворд

Следеће појединости о случају који се догодио пре много година, али који због тога није изгубио ништа од своје привлачности, сад се, први пут, износе пред публику. Све до сад, из разлога који ће свима бити очигледни, свако сазнање о овом случају било је ограничено на веома мали круг људи – на најближу породицу аутора, и на извесног старог и цењеног пријатеља, на чију дискрецију је аутор увек могао да рачуна; исто тако, никад није постојала намера да се прошири изван овог круга; међутим, околности над којима аутор нема никакву власт, новчане неприлике неодложног карактера и обавеза према породици која је позивала на његову неподељену пажњу, присиљавају га да напусти посао којем је посветио најбоље године свог живота, али који изгледа исто онолико далеко од довршења колико је то изгледао на почетку. Аутор је, стога, присиљен да, колико год невољно, решење Бирових криптограма препусти други-

ма, не сумњајући у то да ће, од многих који буду обратили пажњу на ову ствар, неко, било срећом, било случајношћу, брзо проникнути у њихову загонетку и домоћи се награде која је аутору измакла.

Сасвим лако може да се уочи да овакво поступање није било предузето напречац; без обзира на преклињање сопствене породице и непустљив савет свог пријатеља, који се претходно загрејао за ствар исто као и он, аутор је тврдоглаво наставио са својим истраживањима, све док га није снашла крајња немаштина и приморала га да се приклони салетањима ових. Изгубивши овог тренутка сваку наду у корист с те стране, аутор није несклон томе да другима омогући да га се домогну, и само се нада да ће благо допасти неком сиромашном, али честитом човеку, који своје откриће неће употребити искључиво на унапређење сопственог уживања, него и на добробит других.

Све док аутор није изгубио сваку наду у коначни успех, залагао се часно на свом послу; за разлику од било каквог другог посла с практичним и природним исходом, овај је пратила драж, независно од крајње користи коју је очекивао, а могућност коначног успеха додавала је на занимању и усхићеношћу послом, којем није било могуће одупрети се. Било би тешко приказати

усхићење које је запљуснуло аутора кад је случајно допро до објашњења документа означеног као „2“. Потпуно бесмислен, какав је до тог тренутка био, сад је био до краја протумачен, док се код тумачења других никаква тешкоћа није назирала; међутим, овај случај, који му је у своје време донео толико задовољства, био је за аутора крајње неповољан, будући да га је навео на то да занемари породицу, пријатеље и све редовне послове, зарад оног што се, макар до сад, показало као апсолутна илузија.

Ишчитавањем писма господина Била господину Морису, видеће се да је овај, у извесним околностима, као што су немогућност да се види или разговара с њим у назначено време, обећао да ће обезбедити кључ уз помоћ којег ће документи бити до краја протумачени. Будући да се немогућност и у једном и у другом случају показала као стварна, а обећано тумачење никад није добијено, могуће је да је остало у рукама неког Биловог рођака или пријатеља, или неке друге особе, укључене у његов подухват. То да нису придавали никакав значај привидно недокучивом тексту изгледа сасвим природно; међутим, ако им је пажњу привукло објављивање ове приче, могуће је да ће на крају документ који недостаје угледати светло дана.

Господин Бил, који је господину Морису поверио документе – предмет ове приче – описан је као господин доброг образовања, очигледно из добре породице, и с народским опхођењем. Какви мотиви су могли да надахну и њега и многе друге да ризикују сопствено здравље и сопствене животе у једном таквом подухвату, ако не природна склоност према вратоломној пустиловини, с узбуђењем које она доноси, можемо само да нагађамо. Можемо да претпоставимо, и у ствари имамо његову реч да је тако и било, да су били слепи пред опасностима и својом необузданом и скиталачком природом, чије су их привлачности одводила све даље од цивилизације, све док своје животе нису жртвовали за сопствену непромишљену неустрашивост. Такво је било мишљење господина Мориса, и на тај начин једно можемо да објаснимо чињеницу да благо, за које су положили толику жртву, готово бајковито, лежи напуштено и нико га не тражи већ више од пола века. Ако неко од мојих читалаца, у откривању места на којем је сакривено, буде срећније руке од мене, не само да ћу се радовати с њима него ћу осетити да сам макар нечим допринео срећи других.

Покојни Роберт Морис

Роберт Морис, чувар Билових криптограма, рођен је 1778. године, у држави Мериленд, али се веома рано, с породицом, преселио у округ Лудун, у Вајомингу, где се 1803. године оженио госпођицом Саром Мичел, згодном и отменом младом дамом из тог округа. Оженивши се таквом женом, господин Морис био је нарочито срећне руке, што њен каснији живот у потпуности потврђује. Као супруга, била је беспрекорна, као издашна и саосећајна жена била је без премца; сирот свет дуго ће памтити њену милостињу и оплакиваће пријатеља кога су изгубили. Убрзо после пресељења у Линчбург, господин Морис упустио се у трговачки посао и веома брзо постао купац и увозник дувана, у обиму до тад непознатом у тим крајевима. У том послу био је изузетно успешан током неколико година и брзо накупио пристојан иметак. Управо у

време свог успеха подигао је прво зидано здање којим је град могао да се похвали, и које и данас стоји у Главној улици – споменик његовој преузимаљивости. Своју резиденцију, кућу коју данас поседује и настањује Макс Гугенхајмер, блага, на врху Главне улице, чини ми се да је такође он подигао. Тамо је владала гостопримљивост без граница и постојале су све погодности за уживање. Градска елита окупљала се тамо чешће него биле где другде, а и данас су живи неки чија су најпријатнија сећања повезана с тим временом.

Срећа господина Мориса, међутим, била је кратког века и невоље су наступиле кад су се најмање очекивале. Велике набавке дувана, за вртоглаве износе, у очекивању процвата тржишта, што се никад није обистинило, однеле су му за трен ока вишегодишњу уштеђевину, не остављајући му ништа осим сопствене части и искреног саосећања заједнице, с којима је требало изнова започети битку.

Управо у ово време госпођа Морис испољила је најљупкије црте свог карактера. Привидно несвесна свог положаја, насмејаног лица и утешним речима, она је тако храбрила свог мужа да се овај готово помирио са својом судбином. Ослонивши се тако на сопствене снаге, према савету своје жене, унајмио је на неколико година

хотел „Вашингтон“, данас познат као „Арлингтон“, у Црквеној улици, и отпочео хотелијерски посао. Његова блага природа, непомућена честитост, изузетна спретност и добро организовано домаћинство, убрзо су га учинили славним домаћином, и његов углед проширио се и на друге државе. Његова кућа била је *par excellence* у граду, и ниједно отмено друштво није се са стајало нигде другде. Схвативши, кроз неколико година, да му је експеримент успео и да му се труд исплатио, прешао је у хотел „Франклин“, данас палата „Норвел“, највећи и најопремљенији у граду. Ову палату водио је више година, уживајући у дружењу и сусретима с водећим људима у земљи. Међу његове госте и посвећене личне пријатеље, могли би да се уброје Џексон, Клеј, Колс, Вичер, председник Врховног суда Маршал и сва сила других једва мање угледних. Међутим, господина Мориса нису уважавали само богати и угледни; сиромашан и обичан свет благосиљао је човека који је саосећао с њиховим невољама и био увек спреман да им ублажи беду. Многе сиромашне, премда угледне породице, чији потомци данас живе међу нама, могу да се присете чињенице да су с његовог стола добијале храну, не само за по који дан или недељу, него за читаве месеце; и као још један пример његове стрпљивости и неупоредиве ве-

„Отисак генија“

Билови криптиограми су три шифроване поруке, које се наводно односе на информацију о месту на којем је закопано баснословно благо: злато, сребро и драго камење, које је, тобоже, у Вирџинији, код Линчбурга, закопала група трагача за златом коју је предводио Томас Џеферсон Бил. Према прорачуну из јануара 2018. године, ово наводно благо у данашњем новцу вреди више од 43 милиона долара.

Мистерија криптограма до данас није разрешена, а постојање оволиког блага остаје неизвесно.

Као крајње поуздано зна се да се такозвано „Билово благо“ први пут помиње 1865. године, у памфлету непознатог аутора, чији цео наслов гласи: „Билови криптограми с аутентичним исказима у вези с благом, закопаним 1819. и 1821. године надомак Бафордсу, у округу Бедфорд, у Вирџинији, које никад није било откопано“. Као издавач наводи се Џејмс Беверли Ворд, који је рукопис по-

клонио Конгресној библиотеци, где се и данас налази. О томе постоји сачуван документ. Сам аутор одлучио је да остане анониман, објашњавајући то жељом да се заштити од насртаја штампе и могућих ловаца на благо.

Књижица се продавала за 50 центи, и одмах је привукла пажњу. Пошто је већи део тиража 1861. године изгорео у пожару, преостали примерци одмах су постали библиографска реткост. Легенда о „Биловом благу“ показала се као веома жилавом и без обзира на извесна оспоравања и данас привлачи пажњу.

Поштено говорећи, како сад ствари стоје, прави аутор није познат и вероватно ће такав и остати. У почетку је за аутора прихваћен сам Ворд, који је по сопственим речима заступао анонимног аутора, што је многим послужило да закључе како он и јесте прави аутор, који се на овај начин заштитио од превелике насртљивости штампе. О Ворду се не зна много. Родио се 1822. године. Отац му је био адвокат, издавач и књижар. Са шеснаест година ступио је у Војну академију Сједињених Америчких Држава и завршио је 1840. године. Важан податак је да се три године касније са женом Харијетом Отеј преселио у Линчберг, где се упознао с Робертом Морисом (из приче) и с њим био у присним односима. Баба његове жене била је Елизабета Бафорд, кћерка власника крчме у коју је наводно више пута долазио Т. Џ. Бил (такође из приче). Године 1862. Ворд је ступио у масонску ло-

жу, а 1884. постао агент непознатом аутору. За живота није написао ни ред.

Претпоставку о томе да је могуће да је аутор *Билових криптиограма* био Џон Вилијам Шерман (1859– 1928), изнео је 1986. године извесни Ричард Х. Гривз, који је двадесет пет година посветио разоткривању тајне *Билових криптиограма*. По његовом мишљењу, Шерман, иначе писац петпарачких романа, овај памфлет написао је 1883. године, од чије продаје је приход био намењен пострадалима од пожара. Књижица се појавила 1886. годину дана после пожара, а издавач је била „Линчбуршка газета“. Цена је била 10 центи. Шерманова проза није одмакла далеко од оне типичне за крај 19. века, а напомиње се да у наслову једног од његових романа може да се наиђе на прилично наиван покушај шифрирања. Ауторство Шермана такође је прилично климаво.

За разлику од Ворда и Шермана, Едгар Алан По, који би могао да се прихвати за аутора, у каквом год смислу, итекако је познавао криптографију. И мало је рећи да ју је познавао, него је био готово опседнут њоме. Осим опседнутости шифрирањем, По је у књижевност унео идеју о закопаном благу. Од њега и потиче заблуда о томе да су гусари закопавали опљачкано благо, што је касније оберучке прихватио и даље раширио шкотски писац Роберт Луис Стивенсон. О шифрирању и тајној кореспонденцији, По је, осим приче „Златна буба“, оставио цео оглед, који овде доносимо у це-

Садржај

[Следеће појединости о случају...]	9
Покојни Роберт Морис	13
Декларација о независности	45
Писмо, то јест документ	53
Положај крипте	57
Имена и пребивалишта	61
„Отисак генија“	67
Неколико речи о шифрирању од Едгара Ала- на Поа	70